

De rijke jongeling n.a.v. Matteüs 19: 18-30

Ds. Maarten van Loon (Dalfsen-Oost), maart 2014

Liturgie

Votum en zegengroet

Zingen: Psalm 24: 1, 2, 3

Lezen: Deut. 30: 15-16: zegen, voorspoed verbonden aan wie zijn weg gaan.
De Tien geboden: gezongen op de wijs 'Jezus zegt dat Hij hier van ons verwacht'

Gebed

Lezen: Matteüs 19: 16-30
Zingen: Psalm 119: 1, 6, 13

Preek n.a.v. Matteüs 19: 16-22
Zingen: LvK gezang 473: 1, 4, 5, 6, 9

Gebed

Collecte
Zingen: Opwekking 582

Zegen

Preek

[1]Preken over deze tekst [verhaal van wat we zijn gaan noemen: de rijke jongeling] is bijzonder riskant. Had ik nooit zo beseft. Wilde altijd al een keer over deze tekst preken. Wat dit verhaal – heel bekend, net als barmhartige Samaritaan 2 weken geleden – prikkelt. Er zit van alles onder de oppervlakte. En nu we in deze periode veel bezig zijn met het leven van Jezus [op weg naar Jeruzalem], dacht ik: nu moet het er maar een keer van komen.

Riskant, zei ik, dit verhaal. En bij een preek over dit verhaal is één aanpak bijzonder dodelijk. Deze:

- een gloedvolle betoog over *alles* overhebben voor Jezus
- en dan aan het eind de angel uit de preek halen; zeggen: nee, dat betekent natuurlijk niet dat u alles moet verkopen ...
Wat hier gebeurt, de opdracht van Jezus aan die jongeman om alles te verkopen, is uniek, geen algemene opdracht voor iedere christen.

Nou op zich is dat ook zo. Valt ook makkelijk uit de Bijbel aan te tonen.

Maar toch: die aanpak zou dodelijk zijn. Want dan is aan het eind iedereen gerust gesteld.

Dan leunen we allemaal weer rustig achterover en zeggen we: je kunt dus ook prima christen zijn en tegelijk rijk zijn, bezittingen hebben. Je hoeft echt niet alles of een heel groot deel weg te geven.

En we voelen geen onrust.

Maar ik denk dat dit gedeelte ons juist wel onrustig wil maken [1.1]. Bij een preek over deze tekst moeten we ons juist ongemakkelijk gaan voelen, zitten draaien in de banken [ben ik normaal niet zo blij mee]. Misschien is het wel de bedoeling van dit gedeelte om u, jou of mij – net als die jongeman – terneergeslagen [’51: verdrietig] naar huis te laten gaan.

De bedoeling van dit gedeelte – en trouwens niet alleen van dit gedeelte – is dat het langs onze levens schuurt. Die jongeman heeft een gevoel van onbehagen, een gevoel van: er klopt iets niet. Alles in zijn leven klopte – totdat hij met Jezus in aanraking kwam. Jezus maakt hem onrustig.

En dat is wat er vandaag bij ons ook moet gebeuren. Vaak staan we stil bij de rust die Jezus geeft. Hij heeft het immers volbracht. Hij is op weg naar Jeruzalem om daar zijn leven te geven voor ons. En zo is Hij ons rustpunt in leven en sterven. Zeker. Maar mag Hij – die ons rustpunt is – ons dan ook op bepaalde punten onrustig maken? Ik zou zeggen: juist Hij mag dat. Hij zelfs al enige.

Dus daar gaat het vanmorgen over. Over onrust. [2] Hoe het Evangelie ons onrustig maakt. Ik moest, toen ik hiermee bezig ging, op een gegeven moment denken aan de toespraak van Roel Kuiper, afgelopen november, op de conferentie [2.1] 'Goot 500' - een soort tegenhanger van Quote 500! [2.2] Roel Kuiper zit in de Eerste Kamer namens de CU [en heeft ook nog connecties hier in Dalfsen]. Ik wil u de eerste 1.5 minuut laten zien van die toespraak. Het is precies het soort onrust dat ik bedoel:

[flimfragment 1: Roel Kuiper – Deel 1;]

Eigenlijk moet je het in z'n geheel zien. Straks nog een stukje. Maar zoek thuis even op 'Roel Kuiper Goot 500' [3] en je vindt het vanzelf. Kost je 11 minuten.

Maar voelt u de onrust? En voelt u dat die onrust die Roel Kuiper beschrijft te maken heeft met het Evangelie dat Jezus predikte? [4] En niet alleen predikte maar ook de belichaming? Hij was helemaal wat Hij preekte.

Ik zeg niet dat we allemaal naar Amsterdam moeten verhuizen. Roel Kuiper trouwens ook niet – ik zal straks nog één fragment laten zien waar dat uit blijkt. Dus: niet allemaal naar A'dam verhuizen. Maar herkennen we die opmerking over 'toegevoegde waarde'? En dat er misschien iets niet klopt?

Ik denk dat die jongeman dat gevoel ook gehad heeft. Dat onbehagelijk, onrustige, ongemakkelijk gevoel van: er klopt iets niet in mijn leven. Wat is mijn toegevoegde waarde eigenlijk? Of, om het in termen van de Bergrede te zeggen: hoe hoog is mijn zoutgehalte eigenlijk? Jezus zegt immers: jullie zijn het zout van de aarde. En: het licht van de wereld.

[5=zwart]

Ik stel me zo voor dat die kerel door Jezus aan het denken is gezet. Misschien had hij hem wel horen preken of anders had hij het minstens van horen zeggen. En dat raakt iets in hem. Hij komt niet met een strikvraag. Hij wil Jezus niet beentje lichten. Nee, Marcus, bij wie we dit verhaal ook aantreffen, vertelt dat de jongeman, als hij bij Jezus komt, *voor Hem op die knieën valt*. Dat doe je niet: voor een Rabbi – zegmaar: dominee, hoe gerespecteerd ook – val je niet op de knieën. Dus: deze jonge vent ziet echt iets in Jezus. Hij ziet Jezus als veel meer dan zomaar een Rabbi. En van deze Rabbi wil Hij weten: wat moet ik nog meer doen? [NBV] Vertaling '51: wat mis ik nog, wat ontbreekt er nog? Hij is niet tevreden met Jezus' eerste antwoord op zijn vraag: 'wat moet ik doen om het eeuwige leven te verkrijgen?'

Daar krijgt hij van Jezus zegmaar het catechisatie-antwoord op, het standaard antwoord: houd je aan de geboden! Ja, zegt die man, maar dat doe ik. Dat doe ik al van jongs af aan [Marcus].

En vandaar die vervolgvraag in één adem daar achteraan: wat kan ik nog meer doen?

Een beetje vrij vertaald: de vraag die bij hem kriebelde: is dit het nou? [6]

Laat ik het eens vertalen naar vandaag – die vraag, dat gevoel: is dit het nou? Misschien heb je die ook wel eens. Ik wel iig. Die vraag: is dit het nou?

- Ik ga op zondag naar de kerk, 1x, 2x. [6.1 – hele lijstje komt in 1x]

- Ik betaal VVB en geef aan goede doelen [ja, die rijke jongeling gaf vast ook aan de armen].

- Ik was zaterdag mijn auto en als het nodig is maai ik het gras

- Ik doe geen vlieg kwaad.

- ik doe mijn werk, zorg voor brood op de plank, zorg voor mijn gezin
- of: volg mijn opleiding of ...
- en als het zo uitkomt, dan help ik hier en daar deze of gene.

Kortom: een stil en gerust leven.

Misschien heb je dat ook, zo af en toe, dat je denkt: ok, mooi, maar is dit het nou? Is dit nou mijn roeping als christen in dit leven? [6.2] Of ontbreekt er nog iets?

Ik denk dat Jezus' preken en hele houding, zijn manier van doen en van zijn, dat bij die jonge kerel heeft opgeroepen. En zo komt hij dus bij die vraag: wat ontbreekt er nog? Wat kan ik nog meer doen? Ik vind het eerlijk gezegd een geweldige vraag. Misschien beseft deze kerel niet voor de volle 100% wat hij eigenlijk vraagt. Want dit is wat hij in feite vraagt: Jezus, wilt u mijn leven eens tegen het licht houden? Ik heb het gevoel dat er iets niet klopt.

Heb jij die vraag wel eens? [7] Aan God? Heer, wat ontbreekt er nog. Zie ik iets over het hoofd? Wat moet er anders? Wilt u me dat zeggen, duidelijk maken? Durf jij die vraag ook in volle ernst aan Jezus te stellen? Durf je Hem in je gebed te vragen: Heer, licht me a.u.b. door?

Dat is wat die vent vraagt – ook al beseft hij dat misschien niet voor de volle 100% wat. Nu wordt hij door Jezus doorgelicht. Marcus vermeldt op dit punt een prachtig, veelzeggend detail. Voordat Jezus de diagnose geeft, kijkt Hij de jongeman *liefdevol* aan. [7.1] Jezus heeft sympathie voor deze man, want hij is ermee bezig, hij is onrustig. Stelt vragen. En Jezus weet wat er nu gaat komen, dat wat Hij zal gaan zeggen de man diep in zijn hart zal raken. Maar het moet. Deze man moet nu dit te horen krijgen: 'als je volmaakt wilt zijn, dan ...'. [8]

Even over dat woordje volmaakt. Wij denken dan gauw aan perfect, zonder zonde. Maar in de oorspronkelijke betekenis zit iets van: 'tot het doel komen'.

'Als je tot je doel wilt komen ...' – en nu komt dus die ingrijpende opdracht 'verkoop dan alles wat je bezit, verdeel de opbrengst onder de armen [wij: een aantal goede doelen] en volg Mij'.

Kijk, nu krijgt de man de bevestiging van zijn innerlijke onrust. 'Als je tot je doel wilt komen ...'. De man mist zijn doel. Hij rijk, hij bezit veel. Maar is hij ook zout? Verspreidt hij ook licht? Wat is zijn toegevoegde waarde als – zegmaar – christen, als gelovige?

Ik zeg het scherp – maar ik denk dat hier ook echt de kneep zit. En ik denk ook dat die man dat begrepen heeft. Jezus heeft hem doorgelicht en daarbij een gevoelige snaar geraakt. [9] Hij voelt het. Let maar eens even op zijn reactie. Hij wordt niet boos. Hij zegt niet: belachelijk, een mens mag toch wel bezittingen hebben?! Hij keert zich ook niet teleurgesteld van Jezus af. Zo van: ik dacht dat Hij zo'n goede boodschap had.

Nee, hij is terneergeslagen, verdrietig, *want* – zo staat er – *hij had veel bezittingen*.

Daar zit 'm dus de kneep. En hij beseft: ik zit daar aan vast. Ik zou alles wat ik heb nooit kunnen opgeven. Mijn hart is verdeeld tussen God en mijn bezit. Ik ben halfslachtig. Zo kom ik niet tot mijn doel. Zo heb ik niet echt toegevoegde waarde.

En zo heeft Jezus met één zin, één opdracht zijn tekort bloot gelegd.

Vandaar die specifieke opdracht van Jezus voor hem: verkoop alles. Zacheüs en andere rijken krijgen van Jezus die opdracht niet. Maar deze man wel.

Niet iedereen hier krijgt de opdracht van Jezus om alles te verkopen. Het is geen algemene regel.

Maar misschien jij wel. Misschien is het voor jou wel nodig om afstand te doen van je bezit. [10]

Misschien is die opdracht van Jezus aan die man wel letterlijk voor jou: ga haar huis, verkoop alles wat je bezit en volg mij. Misschien verhindert jouw bezit je ook wel, net als die jongeman, om een 'compleet mens' te zijn.

Wat gaat er door jou heen als je diezelfde opdracht zou krijgen van Jezus?

Laat diezelfde vraag eens resoneren in je hart. Wat voel je dan? Weerstand?

Kun je je voorstellen dat je het ooit zou doen – alles verkopen en het geld weggeven?

Laat ik eerlijk zijn: ik niet. Dit is ook een ontdekkende vraag voor mij.

Misschien voor jou niet. Dat kan. Wat zou Jezus aan jou vragen?[11] Stel je voor, jij hebt dat gesprekje. Jezus heeft je de geboden voorgehouden en je zegt: daar houd ik me aan. En vraagt vervolgens: wat ontbreekt er nog? Wat zou Jezus dan tegen je zeggen? Welke opdracht krijg je dan van Hem?

Laat ik eens een paar voorbeelden geven:

- zeg die drukke baan van je op want zo kun je niks voor mij betekenen

- hang die voetbal aan de wilgen en word actief in het jeugdwerk

- ...

- ga vandaag en van de week eens nadenken: welke opdracht zou jij van Jezus krijgen?

Die jongeman heeft al een opdracht van Jezus gehad. Maar hij geeft er geen gehoor aan. Dat zouden we kunnen veroordelen. Maar laten we maar oppassen. Bedenk eerst zelf maar de vraag die Jezus aan jou zou hebben en kijk dan of die man en jij niet meer gemeenschappelijk hebben dan je denkt.

[12=zwart]

Even terug naar die toespraak van Roel Kuiper. Die dus ook dat punt aan de orde stelt dat er ergens iets niet klopt. En vervolgens opmerkt dat hele groepen mannen dat gevoel ook hebben. We kijken nog een fragment. Eén geruststelling alvast: je hoeft van Roel Kuiper niet ook naar Amsterdam te verhuizen. De rest vertelt hij zelf:

[flimfragment 2: Roel Kuiper – Deel 2]

* * *

Even nog terug naar die jongeman – die dus terneergeslagen weg. Verdrietig.[13]

Iemand typeerde hem eens als de meest tragische bijbelse figuur. Omdat hij zo close is. Zo dichtbij. Zo van goede wil. Niet iemand die Jezus een strikvraag stelt, maar op de knieën gaat en het de Meester zelf vraagt: wat moet ik doen? En het dan niet doen!

En toch hè – juist omdat de man terneergeslagen, verdrietig is, juist dáárom is er hoop voor deze man. Op dit moment strandt hij. Maar – en dat is op zich positief: hij heeft het door en vooral: het doet hem pijn. Met pijn in het hart draait hij zich om en gaat weg. Maar het zit hem helemaal niet lekker. Reken maar dat hij hier nog niet klaar mee is! Maar: wie zal zeggen of hij later geen lid is geworden van de eerste gemeente – na Pinksteren. De gemeente waarvan we lezen dat diverse leden bezittingen verkochten om de armen te kunnen helpen.

Wie weet waar zijn onrust toe geleid heeft. Het is helemaal niet verkeerd om over dit soort dingen onrustig te zijn. Ontevreden.

Deze man ziet dus zijn tragiek. Maar ... is dat niet de tragiek van ieder mens.[13.1] Ook van u/j/m? Is onze tragiek ook niet dat wij God niet dienen met heel ons hart? Dat Hij niet alle eer krijgt die Hem toekomt? En dat onze medemens erbij inschiet? Of zijn wij van die complete christenen? Mensen aan wie het niet alleen materieel aan niets ontbreekt, maar ook geestelijk niet?

* * *

[14=zwart]

De discipelen zien de ernst in. De jongeman is vertrokken.

Jezus ziet hoe bedroefd hij, zo vertelt Lucas en dat ontlokt hem die bekende opmerking over de kameel, namelijk dat die nog makkelijker door het oog van een naald kruipt dan dat een rijke het koninkrijk van God binnengaat.

Voor de discipelen is dat een enorm confronterende uitspraak – meer nog dan voor ons. Verbijsterd vragen ze: wie kan er dan nog gered worden?

Ja, want in die tijd leefde heel sterk de gedachte dat er een verband is tussen God dienen en voorspoed hebben. Niet alleen als volk als geheel [idd: een heel duidelijke belofte in het OT], maar

ook individueel. Kort gezegd: rijke mensen, als ze gelovig waren tenminste en laat ik maar zeggen 'netjes' leefden, waren door God gezegende mensen.
Nou, als die al niet gered kunnen worden – wie dan wel? Dan wij al helemaal niet!

En dan komt Jezus' wat raadselachtige antwoord: wat bij mensen onmogelijk is, is mogelijk bij God. Wat bedoelt Hij? Gaat het die rijke op e.o.a. manier toch lukken om op zo'n manier christen te zijn dat hij toch deel krijgt aan het koninkrijk van God?

Ik denk niet dat Jezus dat bedoelt. Want de tragedie van ieder mens is immers dat je nooit en te nimmer zo'n compleet, volmaakt mens bent. Iemand die volledig aan het doel beantwoordt. Allemaal missen wij het doel. Niet altijd, niet compleet. Maar toch.

Nee, niemand is volmaakt. Een cliché. Maar helaas maar al te waar. Alleen voor Jezus gaat het niet op: Hij is wel volmaakt. [15] Hij is de weg waarlangs wat onmogelijk is bij mensen, toch mogelijk is bij God. Hij, de volmaakte mens, de zondeloze mens, Hij gaat zichzelf helemaal geven. Hij is op weg naar Jeruzalem om helemaal arm te worden. Zijn leven op te offeren.

En dat geeft Hem recht van spreken. [15.1] Hij is ook de enige die tegen jou en mij mag zeggen, het van ons mag vragen: offer je bezit op en volg mij. Of welke vraag Hij dan ook voor jou en mij in petto heeft.

Hij, die op weg is naar Golgotha, Hij kijkt je liefdevol aan en roept je op: volg Mij! Wees een christen uit één stuk. [15.2]

Laat dat ons allemaal maar voortdurend – vanuit de rust van 'Het is volbracht' – onrustig maken. Bid maar om inzicht in jezelf. Stel die vraag maar aan de Here: [15.3] licht mij maar door, wat ontbreekt er in mijn leven?